

tionem oratione evacuat, misericordiam miseratione prosternit. Quod corporibus est hydrops ^a, hoc animabus est hypocrisis: bibendo sitit hydrops; siti inebriata est hypocrisis. Hypocrita, licet tibi facies sit inculta, cutis neglecta, tristis vultus, exterminatus aspectus, nec ab hominibus laudem invenisti, et apud Deam fructum jejunii perdidisti. Hypocrita, abstinentiæ fluctus intrasti, continentiae undas conscendisti, jejunii pelagus enastasti; et in ipso jejunii portu naufragasti; quia non comparasti lucra, sed mercatus es vanitatem; quia Dei credito perfecisti humanam negotiationem ^b. Fugendum est igitur hypocrisis virus, pestilentia cavenda, quæ de remediis

^a *Hydrops* posuimus ex Chrysologo, cum editores Bibliothecæ Patrum pro *hydropis*, quod legebatur in ms., *hydropisis* substituerint.

^b Edit., *qui de Dei credito humanum negotium perfecisti*.

^c Totus hic locus a nobis est restitutus ex ipso Chrysologo, cum nimis corruptus appareat in Biblio-

theca Patrum, scilicet: *Fugendum hypocrisis virus, pestilentia cavenda: remediis morbos conficit, de medicina languorem. . . . placationem facit creatura, generat de propitiatione discrimen. Si vult quærere tristis, si non vult jejunare, quare merito tali, etc.*

(*Hucusque ms. Bavaricus, inquit Canisius: Proinde vel mutilus est commentarius, vel certe morte præventus est viri sancti labor: hactenus enim quatuor duntaxat versus, nec eos totos exposuit.*)

^d Edit., *tali pœna vivit*.

^e Edit., *stipendium*.

SANCTI HILDEFONSI VITA.

(*Hanc Vitam, seu Elogium, Juliano nostro abs dubio tribuendam, videsis, eruditissime lector, inter prolegomena Operibus sancti Hildefonsi præfixa, hujusce tomi col. 43-44.*)

MONITUM IN OPUSCULUM SEQUENS.

Sequentes Orationes, quæ levissima fragmenta videbuntur, sancti Juliani opera cum sint, eas perire, vel vagari dampno noluimus. Primæ ac secundæ auctorem penitus ignorabamus, donec a Samsonè abbate laudatas vidimus in lib. II sui Apologetici, quem primus, ut alias monuimus, edidit R. P. Florez tom. XI Hispaniæ Sacræ. Quas vero ille scribit in missa quotidiana ritus Gothici reperiri, nos Missale Mozarabicum percurrentes quale nunc exstat, in missa Dominicæ ante jejunium Kalendarum Novembrium easdem legimus. Prima, quæ *inlatio* dicitur, locum tenet illius quæ apud nos *præfatio* nuncupatur; altera exstat immediate ante orationem Dominicam.

Quoniam vero missæ quotidianæ in prædicto Missali nec nomen, nec vestigium ullum deprehendimus, quid per illam indicare Samson voluerit, res nobis obscura est, nec facilis definiri. Neque enim occurrit quare missa Dominicæ prædictæ quotidiana appellari potuerit, quæ uno tantum die legebatur; neque etiam, si prædictæ orationes ad aliam tunc missam pertinebant, qualis illa fuerit intelligi potest, quæ quotidiana diceretur. Nam quotidianam dicere missam aliquam *de communi*, ut nos dicimus, quæ quovis die legi posset, levis nobis conjectura visa est. Nisi quis malit missam hoc loco intelligere singularem orationem illam in Mozarabum liturgia hoc nomine dictam: « Quando catechumeni foras mittuntur, ut scribit sanctus Isidorus lib. IX Etymolog. cap. 19, clamante levita: Si quis catechumenus remansit, exeat foras; et inde missa. » Quod nobis non satisfacit: quoniam missa hoc sensu semper offertorium præcedebat; harum vero duarum orationum utraque offertorium subsequitur, ut per se patet, et ipsarum verba satis indicant.

De tertia oratione nihil fere opus est adnotare, cum ea ipsa sit quæ ab eodem sancto doctore operi De Comprobatione sextæ ætatis præfixa est, et a nobis superius edita col. 537. Unde illam Mozarabes desumptam inter missarum solemnias post manuum lotionem recitant, eo loco quo nos orationem illam dicimus, *Suscipe, sancta Trinitas*, etc. Recudimus vero eam propter lectiones variantes quas diverso characterè designamus: in quibus et illam videre est non contemnendam *clave*, pro *clavo*, quod in editis lib. De Comprobatione sextæ ætatis legebatur, ut appareat quam recte nos prudentissimam eo loco dixerimus conjecturam Barthii, qui ita eam lectionem restituendam censebat in suis Adversariis, quam et editio Toletana missalis Mozarabici ann. 1500 exhibet, et Romana ann. 1755 retinuit, et nos etiam secuti sumus in nostro specimine missæ Mozarabice, quod Angelopoli edidimus ann. 1770, cum in Mexicana cathedra sederemus.

ORATIONES A S. JULIANO COMPOSITÆ,

QUÆQUE IN MISSALI MOZARABICO REPERIUNTUR.

INLATIO.

Dignum et justum est, nos tibi gratias agere, Domine sancte, Pater æterne, omnipotens Deus, per J-

sum Christum Filium tuum Dominum nostrum. Cujus divinitatis immensitas sic ineffabiliter circumplectitur omnia, ut in singulis creaturis permaneat tota

et in omnibus habitet universa. Non minoratur in A minimis, non augetur in magnis^a. Non concluditur tempore, non astringitur quantitate. Non initio cœpta, non termino finienda. A quo totus homo et creatus est ad justitiam sine peccato, et reparatus est post ruinam sacrificio ejusdem Christi mundissimo. Per ipsum quem in unitate trinæ virtutis conlaudant cœlestia pariter et terrena, hymnum dulci modulatione proclamantia, atque ita dicentia. Sanctus, etc.

AD ORATIONEM DOMINICAM.

Accepturi, fratres charissimi, intra mortalia viscera cœlestis sacrificium, et intra cubiculum humani pectoris hospitem Deum; mundemus conscientias nostras ab omni labe vitiorum^b, ut nihil sit in nobis subdolum vel superbum; sed in humilitatis studium, et charitatis assensum per escam et sanguinem Domini corporis fraternitas cuncta copuletur, ut cum

^a Samson abbas lib. II, Apolog., cap. 23, num. 2, duntaxat hæc verba transcribit: *Dignum et iustum est, nos tibi gratias agere, omnipotens Deus, cujus divinitatis immensitas sic ineffabiliter circumplectitur omnia, ut in singulis creaturis maneat tota, et in omnibus habitet universa. Non minoratur in minimis, non augetur in magnis*, qui nec augetur, nec minuitur in ullo; et tamen dona auget, et minuit potenti imperio.

fiducia dicere mereamur e terris: Pater noster qui es, etc.

ORATIO

In missa Mozarabica post manuum lotionem recitanda.

Accedam ad te in humilitate spiritus mei, loquar ad te, quia multam spem in fortitudine dedisti me. Tu ergo, Fili David, qui revelato mysterio ad nos in carnem venisti, *clave crucis tuæ secreta cordis mei adaperi*, mittens unum de seraphim, *qui candenti carbone illo qui de altari tuo sublatus est, sordentia labia mea emundet*, mentem enubilet, *docendæ que materiam subministret*, ut lingua, quæ proximorum utilitati per charitatem servit, *nec erroris insonet casum*, sed veritatis *resulset sine fine præconiium. Per te, Deus meus, qui vivis et regnas in sæcula sæculorum. Amen.*

Hæc postrema verba quæ italico caractere describimus, nescimus an sint Juliani.

^b En verba quæ Samson transfert lib. II Apolog., cap. 13, num. 2: *Accepturi, fratres charissimi, intra mortalia viscera cœlestis sacrificium, et intra cubiculum humani pectoris hospitem Deum, mundemus corda nostra ab omni labe facinorum.*

SANCTI JULIANI

TOLETANI EPISCOPI

HISTORIA REBELLIONIS PAULI

ADVERSUS WAMBAM GOTHORUM REGEM.

MONITUM PRÆVIUM.

Historiam rebellionis Pauli adversus Wambam Gothorum regem, rerumque ab eo hac occasione gestarum in Gallia Narbonensi, Julianum Toletanum litteris consignasse nemo nescit, testante Felice ejus encomiaste: fuit enim subsequentibus sæculis omnibus historicis non tantum nota, sed et laudata, et commendata, siquidem auctor chronicorum ab aliquibus Alfonso III, ab aliis Sebastiano episcopo Salamantino attributorum, de Wamba loquens, ita scribit: « Si plenius cognoscere vis quantas cædes, quantas urbium incensiones, quantas strages, quanta agmina Francorum, vel Gallorum a Wambane sint interempta, quantas famosissimas victorias idem exercuit, quæ de Pauli tyranni excidio evererint, beatum Julianum metropolitanum legito, qui historiam hujus temporis liquidissime contextit; » quemadmodum legimus in Append. 7 tom XIII Hispaniæ Sacræ. Eandem historiam sæculo XIII suæ inseruit Lucas Tudensis, quam primus typis vulgavit Andreas Schottus, tom. IV Hispaniæ illustratæ. Recudit eam postea a Tudensi sejunctam Duchesnius tomo I Scriptorum cœtaneorum historiæ Gallicanæ, ad cuius exemplar novissimus omnium in Hispania publicavit P. Henricus Florez, tom. VI Hispan. Sacr. collatam cum exemplari ms. bibliothecæ Regiæ Metritensis ex apographo Joannis Bap. Perez transcripto, qui exstat in bibliotheca nostræ sanctæ ecclesiæ Toletanæ inter cæteros mss.

C ab ipso donatos: ex qua collatione variantes lectiones excerptis, atque adnotavit, textum etiam Duchesnii non semel emendavit. Verum ut fateamur quod res est, nulla harum editionum exacta atque perfecta haberi debet. Tudensis enim, cujus textum edidit Schottus, cum historiam ex Juliani codice transcriberet, fecit suo more, ut eam tertio fere quoque verbo truncaret, vel de suo interpollaret: qua ex re multum distat a genuino Juliani textu. Duchesnius unico codice usus, sæpius errat exscriptoris vitio. Florezius tandem multa ad huc loca reliquit corrupta, quæ vel alterius Matritensis exemplaris auxilio curare non potuit: quorum nos magnam partem ope nostri Toletani emendavimus. In quo mirari subit, cum illud Matritense fuerit ex nostro Pereziano translatum, tantam esse inter utrumque discrepantiam, quantum ex variantibus lectionibus apparebit, exscriptoris dicam oscitantia, an perversitate? Itaque nos, qui prædictas editiones inter se componentes, laudato mss. Joan. Bap. Perez, alioque codice antiquo item Toletanæ ecclesiæ Tudensis chronica continente, sumus adjuti, si germanum auctoris textum longe integriorem ac emendatiorem præ cæteris edere affirmaverimus, non ægre videbimur fidem lectoribus facturos. Jam neque consilium nostrum reprehensuros speramus, quo generinum auctoris textum cum Tudensis contextu simul edere decrevimus, tum ne molesta tot variantium